

over beschikten (21 mln ton, wij noemden dat cijfer reeds), niet minder dan 2.8 mln verloren. Dat zou op een jaarlijks verlies neerkomen van 5.6 mln ton. De scheepswerven van Engeland en van alle *Commonwealth*-landen hadden tezamen per jaar een nieuwbouw-capaciteit van niet veel meer dan 1 mln ton. Engeland was dus bezig, de vitale strijd ter zee te verliezen. Een doortrekken van de ontwikkelingslijnen die zich in de lente van '41 aftekenden, hield in dat Engeland zijn eigen oorlogsproductie en oorlogseconomie niet op peil zou kunnen houden, laat staan beslissende militaire operaties overzee ondernemen.

Van maand tot maand werd duidelijker dat Engeland zonder groot-scheepse Amerikaanse hulp niet in staat zou zijn, het hoofd boven water te houden.

Voor die hulpverlening werd begin '41 een nieuwe basis gelegd. President Roosevelt wist dat Englands dollarreserves uitgeput raakten. Daar werd iets op gevonden: de president vroeg bij het Congres machtiging aan, goederen die van belang waren voor de verdediging van landen die zich tegen Duitsland, Italië of Japan verzetten, aan die landen te lenen of te verpachten; voorshands zou van betaling dus geen sprake zijn. Het betrokken wetsontwerp, de *Lend-Lease-Bill* werd na heftige debatten (er was nog steeds in de Verenigde Staten een sterke isolationistische stroming) begin februari goedgekeurd door het Huis van Afgevaardigden (260 stemmen vóór, 165 tegen) en een maand later door de Senaat (62 vóór, 33 tegen). Maar de oplossing van de betalingsproblemen betekende nog niet dat de transportproblemen uit de wereld waren. Ook op dat gebied kwam Roosevelt de Engelsen te hulp: Engelse oorlogsschepen mochten op Amerikaanse werven gerepareerd worden, eind april nam de Amerikaanse vloot in de westelijke helft van de Atlantische Oceaan het patrouilleren van de Engelsen over. Ook werd in maart afgesproken dat het kleine Engelse garnizoen op IJsland door een Amerikaans vervangen zou worden en voorts werd van Amerika uit begonnen aan een vaste luchtverbinding naar Aequatoriaal Afrika, zodat bommenwerpers die de Engelsen in de Verenigde Staten verworven hadden, via die route naar het Midden-Oosten overgevlogen konden worden. Tenslotte werden opleidingsscholen van de Amerikaanse luchtmacht opengesteld voor de training van Britse oorlogsvliegers.

Ook uit andere maatregelen bleek dat Roosevelt vastbesloten was om, blijvend eerder binnen de letter dan binnen de geest van de Amerikaanse neutraliteitswet, Engeland een maximum aan hulp te bieden. Zou het voldoende zijn? Veel militaire kracht konden de Verenigde Staten zèlf nog niet ontwikkelen. Een in twee decennia opgelopen achterstand kon niet in korte tijd ingehaald worden. Toen Roosevelt, bevreesd voor een Duitse door-